

HARJUMETSIIEN PAAHTEISET RINTEET

Paahdeympäristöjä esiintyy harjujen aurinkoisilla rinteillä. Elinympäristöinä ne ovat nykyään harvinaisia ja niissä esiintyvät lajit ovat voimakkaasti vähentyneet. Oikein tehdyillä hoitotoilla lajistoa saadaan elpymään.

Vapaaehtoista hoitoa, tukea valtion varoista

Yksityismaiden paahdeympäristöjen hoitoa edistetään kattamalla hoidon kustannukset valtion varoin. Metsänomistaja voi sen lisäksi myydä poistettavat puut tai käyttää ne itse esim. polttopuina.

Paahdeympäristöjä hoidetaan luonnonhoitohankkeissa eri puolilla Suomea. Hoitotyöt suunnittelee ammattilainen yhteistyössä metsänomistajan ja muiden tahojen kanssa. Koska kohteet ovat usein pienialaisia, niiden hoito sopii hyvin myös metsänomistajan oman toiminnan kohteeksi.

Kuva: Terhi Ajosempää

Rinteitä voidaan hoitaa osana normaalia hakkuuta, kun työt suunnitellaan huolellisesti etukäteen.

Hoidolla lisätään avoimuutta

Harjumetsien rinteitä hoidetaan sekä poistamalla puustoa että paljastamalla kivennäismaata. Puuston poistolla saadaan rinteeseen avoimuutta ja paahteisuutta, jota kasvit ja hyönteiset tarvitsevat. Paljas kivennäismaa on monen paahderinteen lajin elinehto. Esimerkiksi kasvien siemenille se antaa hyvän itämisalustan ja kilpailuedun yleisempiin kasvilajeihin nähden.

Kuva: Lauri Tamminen

Paahdeympäristöissä auringonsäteily on voimakasta. Paljaat kivennäismaalaikut ovat tärkeitä kasvilajien lisääntymiselle.

Kivennäismaata paljastetaan koneellisesti, kulottamalla tai pienillä kohteilla esimerkiksi haravoimalla. Kohteilta vähennetään ravinteita poistamalla lehti- ja neulaskariketta sekä hakkuutähteitä, jotka kerätään energiapuuksi tai poltetaan.

Hoitotoita voidaan toteuttaa erikoishakkuina, jolloin ne soveltuvat hyvin tehtäviksi normaalien hakkuiden yhteydessä. Samalla kustannukset jäävät alhaisemmiksi.

Monimuotoisuuden turvaamisen lisäksi paahdeympäristöjen hoidolla parannetaan harjuille usein tärkeitä maisema-, virkistys- ja kulttuuriarvoja.

Kangasajuruoho on paahteisissa ympäristöissä elävien hyönteisten tärkein ravintokasvi. Se kukkii heinäkuussa.

Erikoistuneet kasvit ja hyönteiset

Auringon paahtamisessa, kuivissa ja siten vaativissa olosuhteissa elää omaleimainen kasvi- ja hyönteislajisto. Paisteisilla etelään ja länteen avautuvilla harjunrinteillä lämpötilat vaihtelevat ja vettä läpäisevä hiekkamaa kuivuu nopeasti. Paahdekasvit kestävät hyvin kuivuutta syväälle ulottuvan juuristonsa avulla, mutta tukahtuvat helposti muun kasvillisuuden alle.

Tyypillisiä paahdeympäristöjen putkilokasveja:

Kangasajuruoho	(<i>Thymus serpyllum</i>)
Kissankäpäälä	(<i>Antennaria dioica</i>)
Idänkeulankärki	(<i>Oxytropis campestris</i>)
Tunturikurjenherne	(<i>Astragalus alpinus</i> ssp. <i>alpinus</i>)
Hietaneilikka	(<i>Dianthus arenarius</i>)
Harjukeltamaite	(<i>Lotus corniculatus</i> var. <i>arenosus</i>)

Harjumetsien paahdeympäristöjen hoito on osa Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSOa.

Uhkana umpeenkasvu

Koska harjumetsien rinteet ovat vähitellen rehevöityneet, on avoimien ja karujen rinteiden määrä vähentynyt voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Suurin uhkatekijä niiden lajistolle on umpeenkasvu, jota tehokas metsäpalojen torjunta ja lisääntynyt typpilaskeuma edesauttavat. Harjuja on myös hävinnyt kokonaan maa-aineksen oton ja kulkuväylien rakentamisen seurauksena.

Paahteisten kasvupaikkojen väheneminen on johtanut niissä elävän lajiston taantumiseen. Suurin osa niiden uhanalaista lajeista on putkilokasveja ja hyönteisiä. Esimerkiksi yli puolet uhanalaisista perhositamme on riippuvaisia paahdeympäristöistä.

Monet uhanalaiset paahdelajit sinnittelevät nykyään niin sanotuissa korvaavissa ympäristöissä, eli sora-kuopissa, armeijan ampuma-alueilla, tienpenkoilla ja lentokentillä.

Puuston ja hakkuutähteiden poisto antaa lajistolle enemmän elintilaa ja lämpöä sekä vähentää kilpailijoiden tarvitsemia ravinteita.

Lisätietoja:

www.metsonpolku.fi

www.ymparisto.fi/default.asp?node=20890&lan=fi

www.metsavastaa.net/paahdeymparistojen-hoito

www.metsakeskus.fi

